

1. Dekubity, proleženiny

Dekubity jsou rány (poškození tkáně) vyvolané **tlakem**, vznikají většinou v místech s malou vrstvou tukové, svalové tkáně, tlakem **z vnějšího prostředí proti kosti** (čím je slabší vrstva těchto podkožních tkání, tím je větší nebezpečí vzniku dekubitů). Rozsah poškození tkáně je závislý na vzájemném působení, době a intenzitě tlaku, na celkovém stavu postiženého (hmotnosti postiženého, jeho pohyblivosti, odolnosti organismu na tlak, metabolickém stavu tkání, stavu řídicích orgánů - mozku a míchy) a na vlivu vnějšího prostředí (mechanické, chemické vlivy, infekce). Po dobu působení tlaku jsou tkáně špatně zásobovány živinami a kyslíkem a tak dochází k jejich postupnému odumírání, vznikají dekubity.

Nejméně odolné tkáně na tlak jsou tukové vrstvy a potom svaly, které leží v hloubce, a tak proto **tlakové poškození** postupuje vždy z **hloubky na povrch, a ne naopak**.

Z toho důvodu je velmi obtížné vznikající dekubit včas objevit. Vzniklý dekubit na povrchu vypadá podstatně lépe, než je skutečné vnitřní poškození tkání, podkoží, tukových vrstev a svalů. Stav poškození tkání je často velmi podceňován, protože viditelná část dekubitu může představovat pouze "špičku ledovce".

Nejodolnější vůči tlaku je **vrchní, krycí vrstva kůže** (tloušťka kůže kolísá v různých místech těla mezi 1-4 mm, nejsilnější je na dlaních a na chodidlech), méně odolné na tlak je podkoží.

Proleženiny se tvoří velmi rychle a v některých případech vznikají řádově během **desítek minut až hodin** (nejvíce u čerstvých úrazů, při postižení míchy, po operacích), někdy i za delší dobu působení tlaku. Do rizikové skupiny osob s častým výskytem dekubitů patří ležící pacienti, plegici s poškozením míchy, lidé ve vážném celkovém stavu a v bezvědomí (po úrazech apod.), a osoby starší 70 let - zhoršuje se soběstačnost, stoupá riziko úmrtnosti (nebezpečí vzniku infekcí).

Převážná většina **dekubitů** se vyskytuje nejčastěji v pánevní oblasti - křížové oblasti, v oblasti kyčelního kloubu a kostrče, a někdy také na patách. Méně často se dekubity vyskytují i v jiných oblastech - např. zadní část hlavy, lícní kost, ramena, kolem lopatek, boční strany kolen, kotníky, v oblasti palce u nohy, plosky chodidel apod.,